

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանս խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խաւքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1894 ԹԻՎԱԿԱՆԻՆ

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ
ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է:

«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը՝ 10 ռ., տասն և մէկ
և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամսականը՝
8 ռ., եօթ ամսականը՝ 7 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ.,
հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք
ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ., ամսական
1 ռուբլի:

Գրվել «ՄՇԱԿ» կարելի է ԽՊԱԳՐԱՏՈՒՆԸ:

Օտարաբաղադրյալ պէտք է դիմեն հետեւեալ
հասցեով՝ Тифлисъ. Редакция «Мшакъ», իսկ
արտասահմանից՝ Tiflis. Rédaction «MSCHAK»:

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հարեան երկիրները. Չն և միայն ձև.—ՆԵՐԿԻՆ
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Սովետների գաղութ. Նամակ խմբագրութեան. Ներքին
լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Միջառարկան
փոփոխութիւններ. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐ
ՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՔԱՂԱՔԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱ
ՍԻՐԱԿԱՆ. Կանանց Բարձրագոյն կրթութիւնը
Ռուսաստանում:

ՀԱՐԵՆԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ

II

Պատ, հեռագրատուն, զարկոց, բանկ,
խճուղի, երկաթուղի, լրագիր,—ահա այն
հիմնարկութիւնները, որոնք պահանջ են
դարձել ժամանակակից քաղաքակրթութեան մար-
դու համար և առանց զրանց նա անստիկ
գոյութիւնների մէջ կը գտար իրան:
Ամերիկացիները այդ հիմնարկութիւններով
անցնում, պատուում էին Ամերիկայի անա-
պատներն ու կուսական անտառները:
Դրանք տարրական հիմնարկութիւններ
են քաղաքակրթութեան համար. բայց
գեղեցիկ միայն, մեր հարեան ասիա-
կան երկիրներում նրանք դեռ շատ մեծ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՍԱՍ-
ՏԱՆՈՒՄ

Անցեալ դեկտեմբերին Պետերբուրգում տեղի
ունեցած ռուս բժշկների V-րորդ ընդհանուր
ժողովին վիճակված էր վճռական աղեղնութիւն
ունենալ մի խնդրի իրադրման վրա, որ տա-
նակ տարիներ շարունակ զբաղեցնում էր թէ
ռուս հասարակութեան, թէ մամուլին,—դա կա-
նանց բժշկական բարձրագոյն կրթութիւնն է:
Բժշկական կուրսերի ծրագիրը արդէն մշակված
էր ժողովրդական լուստարութեան միջնարու-
թեան մէջ և Բարձրագոյն հրամանը թողարկում
էր բանալ, հէնց որ կը ժողովիլ բաւականաչափ
գումար: Կուրսերը պէտք է պահվեն մասնաւոր
նուիրաբերութիւններով: Ահա ժողովը, իր ան-
գամներէն երկուսի առաջարկութեամբ, յանձն ա-
ռա նուիրաբերութիւնների նախաձեռնութիւնը և
այսօր, շնորհի մի երկու խոշոր դրամատերերի,
հարկաւոր գումարի մեծ մասը գոյացած է. և
պակասը լրանալուց յետոյ անմիջապէս կը բաց-
վեն կանանց բժշկական կուրսերը: Ռուս հասա-
րակութեան վաղեմի ցանկութիւնը մօտ է իր
իրադրածին, ռուսի և մամուլը վերջին ամիսնե-
րում առանձնապէս իր ընտելութեան առարկայ է
դարձրել այդ խնդիրը: Թէ ամապրերում, թէ

դժուարութիւններով են մուտք գործում,
մինչդեռ այդ հիմնարկութիւնները ընդու-
նակ են մեծ զիւրութիւններ առաջ բերել
քաղաքակրթութիւնը տարածելու մեր երկ-
րում:
Այդ հիմնարկութիւնները հեռանք են
կուլտուրական կեանքի և իրանք էլ իրանց
կողմից նպաստում են քաղաքակրթու-
թեան զարգացման: Երբ որ մի երկրի մէջ
հաստատ հիմք են դրել այդ տեսակի մի
քանի հիմնարկութիւններ, այնտեղ էլ հիմք է
դրվում կուլտուրական կեանքի համար:

Մի այնպիսի հասարակ հիմնարկութիւն,
ինչպիսին է օրինակ պատը, մինչև այժմ
կանոնաւոր կազմակերպութիւն չէ ստացել
մեր հարեան երկիրներում: օրինակ, Թիւր-
քիայում պատաստներ բացված են միայն
մի քանի կենտրոնական քաղաքներում: Մի
քանի ժամանակ առաջ՝ նոյն իսկ Թիւր-
քիայի մայրաքաղաքում պատը գտնվում էր
ամենամանկութեան վիճակի մէջ և եւրօ-
պական պետութիւնները ստիպվեցան բա-
նալ իրանց սեփական պատային հիմ-
նարկութիւնները և Պոլսում:

Բայց մի այդպիսի տարրական հիմնար-
կութեան կանոնաւոր կազմակերպութիւնը
արդէն կարողութիւն է տալիս մարդկանց
վերացնել մի շարք անյարմարութիւններ
և զեղծումներ, որ տեղի ունեն ներկա-
յում: Արդարեւ, եթէ պատը մուտք
գործած լինէր Թիւրքիայի և Պարսկաստա-
նի ամենախոր անկիւնները և ամենակա-
նոնաւոր կազմակերպութիւն ունենար, նոյն
իսկ մի այնպիսի խնդիր, որ նորեւս զար-
ձեալ գրեցք մեր լրագրի էջերը, մասամբ
կարող կը լինէր լծող լուծում ստանալ:
Մեր խօսքը Թիւրքահայ մշակների իրանց
հայրենի գիւղերը փող ուղարկելու մա-
սին է: Մշակները կարող կը լինէին պատի
միջոցով ամենաապահով կերպով զբաղ ու-
ղարկել իրանց գիւղերը, և կազմաւելին միջ-
նորդների կեղծումներին:

Եթէ մի երկաթուղի անցկացրած լինէր
Վանի և Մուշի կողմերից դէպի Տրապիզոն
կամ դէպի մեր սահմանները, որչափ հեշ-
տացած կը լինէր մարդկանց երթևեկու-
թիւնը. մշակները յաճախ կայեցէին իրանց
երկիրները, կամ գուցէ շահաւէտ կը

ամենօրեայ թերթներում դուրս եկան մեծ ու փոքր
յօդուածներ, որոնք բազմակողմանի ժաշկութեան
են ներթափում այդ խնդիրը: Արժանի է առանձին
ուշադրութեան «Рус. Восток» ամսագիրը ասիլով
համարի ներքին տեսութիւնը, ուր ամբողջ ու
խելացի կերպով խօսվում է ոչ միայն կանանց
բժշկական կրթութեան մասին, այլ և նրանց
բարձրագոյն կրթութեան մասին ընդհանրապէս:
Կաշխատենք առաջ բերել այստեղ այդ յօդու-
ածի գլխաւոր կէտերը:

Այն փաստը, որ մինչև այժմ կանանց եղած
բարձրագոյն կուրսերը Ռուսաստանում հիմնված
են եղել մասնաւոր նուիրաբերութիւնների վրա և
մօտիկ ապագայում բացվող բժշկական կուրսերն
էլ այդ միջոցով պէտք է պահպանեն իրանց
գոյութիւնը, արդէն բաւականաչափ ապացոյց է,
թէ որքան համակրանքով ու սիրով է վերաբեր-
վում ռուս ժողովուրդը կանանց բարձրագոյն
կրթութեան: Յիշուի, մի հասարակութիւն, որ
զատապարտելի անտարբերութեամբ է վերաբեր-
վում դէպի իր կեանքի մէջ երեսցող խնդիրները,
կանանց կրթութեան գործում ցոյց է տալիս
տարօրինակ եռանդ ու համակրանք. նա ոչ միայն
չէ դադարում տարիների ընթացքում անդադար
պահանջել, որ իրագործվի այդ ցանկութիւնը,
այլ և տալիս է իր ներկական օգնութիւնը դա-
պահպանման համար:

Ինչով բացատրել այդ երեւոյթը, եթէ ոչ նրա-
նով, որ հասարակութիւնը զգացել է, թէ ինչ
բարեբար հետեանքներ է առաջ բերում կանանց

գանելին նոյն իսկ իրանց երկիրներում մնալ,
այնտեղ աշխատել, որովհետեւ այն ժամա-
նակ արդիւնագործական կեանք կը սկսէր
երկրի խորքում և երկրի բերքերը կանո-
նաւոր վաճառահանութեան առարկաներ
դարձած կը լինէին: Բացի դրանից հէնց
այս սովի ժամանակ, այս ձևուր անկարելի
եղաւ Տրապիզոնից ցորեն ներմուծել Երզ-
րումի և Վանի նահանգները, որովհետեւ
անցքերն էլ ձմեռը փակված էին:

Այդ առաջին հիմնարկութիւնները կը
զրկէին նոր հիմնարկութիւններ աւելաց-
նելու, մուտք կը գործէին նոր մշակութիւն-
ներ, դարձաբանական կեանք և այլն: Այն
ժամանակ իրանք-իրանք կը վերանային
շատերը այն անկարողութիւններից, որոնք
այժմ խոչնդոտ են հանդիսանում երկրի և
ազգայնականութեան բարգաւաճման համար:

Եւ այն ժամանակ կիրագործվէին շատ
կուլտուրական բարենորոգումներ, որոնք այ-
ժմ միայն իբրեւ նախագծեր զարկւում
են թղթի էջերը: Ինքը թիւրքաց կառա-
վարութիւնը յաճախ կրկնել է, որ ցանկա-
նում է զարգացնել իր երկրի արդիւնագոր-
ծութիւնը, մոցնել ապահովութիւն, տա-
րածել արհեստներ, պատուաստել նոր մշա-
կութիւններ: Բայց այդ բոլորը իրագործե-
լու համար պէտք է ձեռք առնել մի քանի
հիմնական գործողութիւններ, որոնք տե-
ղի ունեն բոլոր քաղաքակրթութիւններում:

Եւ երբ մի երկրի մէջ հաստատ ար-
մատներ է բռնում քաղաքակրթական զար-
գացումը, ծծվում, մարմնանում է ազգա-
բնակչութեան կենսական այն ժամանակ
նա դիմանում է զանազան պատահարների
հարուածներին անգամ: Յրանախ շատ
անգամ փոխել իր կառավարութեան ձևը,
բայց նրա ներքին կեանքը, մարդկանց յա-
րաբերութիւնները, արդիւնագործութիւնը
շարունակում էին իրանց ընթացքով առաջ
գնալ:

Քաղաքակրթական կեանքը, անդադար
առաջադիմելով, բարձրացնում է մարդ-
կանց պահանջները. քանակը և որակու-
թիւնը և այլ ևս անկարող է յայտնի ա-
տիճանից լինել, յետ գնալ և ոչնչացնել
կարող ու կանոններ: Քաղաքակրթական

բարձրագոյն կրթութիւնը իր կեանքի մէջ. նա
արդէն ակնառան է եղել կանանց գործունեու-
թեան թէ գաւառներում և թէ կենտրոններում:
Նոյն հասարակութեան յայտնի է, թէ ինչպիսի
անընկճելի ձգտումներ են ցոյց տալիս ռուսաս-
տանցի կանայք դէպի բարձրագոյն կրթութիւնը,
չը նայած այդ ձախող պայմաններին, որոնք
խոչնդոտ են հանդիսանում նրանց ամեն մի
քայլում: Այո, տառնակ տարիներ են, որ եւրօ-
պական համալսարանների ուսանողուհիների թիւում
անպակաս է եղել և ռուսաստանցիների մի որոշ
տոկոս: 70-ական թվականներին, երբ Ռուսաս-
տանում գոյութիւն ունէին կանանց բարձրագոյն
կուրսերը, արտասահմանում ուսանող ռուս կա-
նանք թիւը նուազում էր հետզհետէ. բայց երբ
քաղաքներին այդ կուրսերը, հասանք նորից
ստատկացաւ և ներկայումս օրից օր աւելանում
է, այնպէս որ ռուսաստանցի կանայք Շվեյցա-
րիայի Ֆրանկայի համար ուսանողուհիների որոշ
կանանցներն են կազմում:

Այժմ քնականաբար հարց է ծագում—մի խն-
դիր, որ ռուս հասարակական կեանքի մէջ ստա-
ցել է իր raison d'être-ը, մի խնդիր, որ իր վեր-
ջին, դրական վիճակը ստացել է այդ կեանքի փոր-
ձից, ինչի է մեծ ու անիրագործելի Ռուսաստանի
հողի վրա, ինչն է արդեւում միջոց տալ
կանանց, որ իրանց երիտասարդ տարիները օ-
տար երկնակամարի տակ անցնելու փոխարէն,
հայրենի հողի վրա ստանան բարձրագոյն կրթու-
թիւնը:

կեանքի այդ հիմնական կուլտուրական հիւս-
ւածքը այդպիսով դառնում է ինքն ըստ
ինքեան մի ապահովութիւն, մի դարան-
տի ա, հակակուլտուրական փորձերի և հո-
սանքների դէմ:

ՁԵՒ ԵՒ ՄԻԱՅՆ ՁԵՒ

Մայրաքաղաքի ռուս լրագիրները շօշա-
փում են մի շատ կարեւոր հարց, որը որքան
ռուս, նոյնքան և մեր տեղական հայ ու
վրացի ժողովուրդներին է վերաբերում:—Կա
ամենքին ծանօթ այն տխուր երեւոյթն է,
որ մեր ժողովուրդը քրիստոնէական եկեղե-
ցու ամենամեծ ամենը դարձրել է զուար-
ճութեան և քեֆի միջոցներ, և կրօնական
պարտաւորութիւնները կատարում է լոկ
ձեական կողմից առանց ըմբռնելու էու-
թիւնը, մի ակտ, որ քանի գնում աւելի է
տարածվում, աւելի է վարկում ժողո-
վրդին:

Եւ ճշմարիտ, նայեցէք ձեր շուրջը. ամեն
բան վերածվել է ձեականութեան: Ոչ
միայն կեանքի սովորական, առօրեայ խն-
դիրները զբաղեցնում են մեզ շատ անգամ
ձեականութեան կողմից, այլ և ամենա-
լուրջ, ամենահեկան խնդիրները, որոնք
պահանջում են լուրջ, գիտակցական վերա-
բերութիւն, լոկ ձեականութեան և պա-
հանջներ են դարձել: Նոյն իսկ կրօնական,
բարեգործական, մարդասիրական զգացում
ները շատ անգամ ձեական կերպով են
արտայայտվում և ընթացք գտնում Եու-
թիւնը ըմբռնելու փոխարէն, ժողովուրդը
ըմբռնում է միայն ձեւը, որովհետեւ նրան
ցոյց են տալիս միայն ձեւը և ոչ էութիւ-
նը: Աւետարանի, քրիստոնէութեան բուն
միտքը, էութիւնը ըմբռնելու և պատկերու-
տելը, նա պաշտում է միայն նիւթական
պատկերը, տեւերը, թուղթը, կաղնի և կե-
ղեւը, որովհետեւ նրան միայն այդ են մա-
տուցանում եկեղեցում, քանի որ ամբողջ
ժամտացութիւնը կատարվում է և աւե-
տարանը կարգացվում է ժողովրդին անհաս-
կանալի լեզուով: Փոխանակ իբրեւ ճշմարիտ,
հաւատացող քրիստոնէայ իր սիրտը շինե-
լու կենդանի տաճար, նա կառուցանում է
քարեղէն տաճարներ. փոխանակ իր սրը-

Սրանից դեռ մի քանի տասնեակ տարիներ ա-
ռաջ գուցէ կարելի լինէր թոյլ տալ այդ բանը,
որովհետեւ նոր էր հրապարակ գալիս կանանց
բարձրագոյն կրթութեան խնդիրը: Կային մար-
դիկ, որոնք անընդունակ էին համարում կանանց
բարձր մտաւոր աշխատանքը, պատճառ բերելով
նրանց ֆիզիոլոգիական կազմուածքը, ուղեղի փոք-
րութիւնը, քնտանկան գրութիւնը, և այլն, պատ-
ճառներ, որոնք նոյնքան հաստատ են լուրջ իրի-
տիկայի առաջ, որքան աւագի վրա կանգնած
տուներ՝ հեղեղի դիմաց: Շատ բան փոխվեցան այդ
տարիների ընթացքում, շատ թեր ու դէմ կար-
ծիքներ հրապարակ եկան և գալիս են, կազմվեցին
կուսակցութիւններ, որոնք մինչև այսօր էլ դեռ
չեն յանգել իրանց վերջնական վճիռին, բայց այդ
բոլորի իրական հետեանքն եղաւ այն, որ այսօր
արտասահմանի համալսարանները մէկը միւսի յե-
տեկից բաց են անում իրանց դռները կին սերն-
դի առաջ: Կինը վստահ քայլերով անցնում է
այդ շէմքով և նոյն վստահութիւնը պահպանում
է կրթարանից դուրս՝ կեանքի գործունեութեան
մէջ: Հակառակորդ գործութեան կարծես ռուս
կնոջն էր վիճակված անել առաջին քայլը այդ
գործում—60-ական թվականների սկզբում օր.
Սուսլովա, Ռուսաստանից անցնելով Յիւրիին, խն-
դիր է տալիս տեղական համալսարանի սենատին,
որ իրան ընդունեն ուսանողների շարքը. սենատը
ոչինչ չը գտնելով համալսարանի կանոնադրու-
թեան մէջ այդ խնդրի դէմ, թողարկում է ռուս
օրիորդին մտնել համալսարան: Անցնում է 5 տա-

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

ԿԱԶՄՆ. 3 յունիսի կազմակերպող անձինքն փառաբանող գործատուները մեջ եղած պայմանները սպասվելու 7 քանոններ:

ԲԱՌՈՒՄ. 3 յունիսի: Բելգիական ընկերությունների կերպարանի գործատուները ամբողջապես այլևս իր ցիտերաններով:

ՍՈՑԻԱԼ. 3 յունիսի: Կառավարությունը նշանակեց երեք հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողով՝ այստեղի մոտակայքային տարածքներում կառավարելու համար. հրամայված է ընտելություն կառավարել քաղաքային վարչության գործողությունների մասին:

ՏԱՆԺԵՐ. 3 յունիսի: Արտաքին գործերի միջնորդը հաջորդեց զիջումներին, որ Արդու-Արդից ստված կը հրատարակվի: Այսօր նրա եղբայրը, Մանուկը բողոքեց և դիմեց զեպի Սուս գործերի ժողովուրդ: Մեծ պետությունները համաձայնություն կայացրին ձեռք ձեռքի տուած գործեր Մարտիկոսի և սպասում են, որ անցքերը աւելի մեծ ծաւալ ստանան Մարտիկոսի ցատ համապատասխան է, որ Երեւոյայի միջնորդները կը պահանջվի:

ՀՈՒՄ. 3 յունիսի: Կրիստի ասեց, որ ցանկալով համաձայնություն կայացնել, միջնորդները վճարեց հրաժարվել 23 միլիոն գումարի մի քանի տոկոսը: Մանուկը հարկերից, որոնց կառավարությունը մտադիր է փոխարինել խնայողությամբ և ոգելից խմիչքներին վերադարձնել: Օրենքի ընդունումը: Պատգամաւորների ժողովը համարեա միաձայն ընդունեց կառավարության առաջարկությունը:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ. 3 յունիսի: Կորեյում ապստամբությունը ծնւթած է:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 4 յունիսի: Երեկ, 3 ժամին կէսօրից յետոյ, թագաժառանգ Յիսարկի Պետեր-հոֆից ճանապարհ ընկաւ դէպի Մոսկուա Սուս-հայ ՅԵՅԵՅԱՆ՝ նաւով. նոյն տեղը ճանապարհ ընկաւ և Նիցա կայանքային Մեծութիւնների խոստովանաւոր Եսայիէի:

ՍՈՑԻԱԼ. 4 յունիսի: Նոր կառավարութիւնը ապառնեց 60 անձանց, որոնց թուում մի կնոյ: Նախկին կառավարութեան ժամանակ այդ անձինքը բանտարկված էին վարչական ձեռք: Ներումն է չնորված նոյնպէս 15 հրատարակչներին և պատասխանատու խմբագիրներին, որոնք դատաւարութեան էին մատուցել վերաբերեալ յանցանքների համար:

ԼՕՆՈՆ. 4 յունիսի: Թագաժառանգ Յիսարկի-էի, այստեղ դաւաճ յետոյ, կարճ ժամանակ կանցկացնի Ռէյսի պրինցի և նրա կնոջ մօտ, որից յետոյ կուղևորվի Վաշինգտոն, Թեմպայի վրա:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 5 յունիսի: Երեկ, Ֆինանսների միջնորդի նախագահութեամբ, խորհրդակցութիւններ սկսվեցին՝ արտասահման արտահանվող հացի համար եղած տարիքները պակասեցնելու մասին: Խորհրդակցութեանը մասնակցում են կառավարչական հիմնարկությունների, երկրագործական արհիւարներին և քաղաքային մասնագիտական 50-ից աւելի ներկայացուցիչներ:

ՀՈՒՄ. 5 յունիսի: Երեկ այն կառքի վրա, որի մէջ գտնվում էր Կրիստի, մէկ անգամ երիտասարդ ատրճանակ արձակեց. Կրիստի անվնաս մնաց. յանցաւորը բռնված է. յայտնվեց որ Լէգա անունով անարկիտ է նա, Բոմանից: Պատգամաւորների ժողովը և հասարակութիւնը ջերմ ցոյցեր արին Կրիստին: Թագաւորը և թագաժառանգն այցելեցին միջնորդին և շնորհակտեցին նրան ժողովից ազատվելու համար: Բոլոր լրագիրները, առանց բացառութեան, դատաւարութեան են այդ յանցաւոր փորձը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Յունիսի 3-ին

Լոնդոնի վրա 10 ֆունտ արծէ . . .	93 ր. 45 կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ . . .	45 ր. 67 1/2
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	37 ր. 02 1/2
Ռուսի . . .	արծէ . . . 7 ր. 51
Մարսային կուպոններ . . .	150 ր. 75
Արժաթ . . .	5 ր. 7
Բորսային դիվիդենդ . . .	5 ր. 7
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 չրջանի . . .	—
— — — 2-րդ . . .	—
— — — 3-րդ . . .	—
5% ռուսիայ ընտա 1884 թ. . .	—
4 1/2 ռուսիայ փոխառութիւն . . .	160
Արեւելեան 5% փոխառ. 1-ին չրջ. . .	—
— — — 2-րդ . . .	100 ր. 75
— — — 3-րդ . . .	100 ր. 75
— — — 4-րդ . . .	—
Ներքին 5% առաջին փոխառութ. . .	247
— — — երկրորդ . . .	226
Պետական երկաթուղային ընտա . . .	102 ր. 50
4 1/2 ընտա . . .	—
4% Ներքին փոխառութեան . . .	96 ր. 75
5% զրաւ. թղթ. ագն. կալ. բանկի . . .	101 ր. 75
Ագն. կալ. Պետ. բանկի խաղաղութ. . .	—
Գրաւ. թղթ. . .	101 ր. —
4 1/2% վրայակ. դեղ. հող. բանկի . . .	101 ր. —
4 1/2% զրաւական թղթեր կալուած . . .	—
Պետ. կրեդիտ. ընկեր. մտալ . . .	154 ր. 75
— — — թղթալ . . .	100 ր. —
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. . .	—
ընկերութեան օրվագրաններ . . .	102 ր. —

Մակակայի քաղաք. օրվագրաններ . . .	101 ր. 75
Օդեսայի . . .	101 ր. 50
Թիֆլիսի . . .	99 ր. 75
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի . . .	100 ր. 50
— — — Գրաւ. թղթի . . .	100 ր. 50
Ս. Պետերբուրգի քաղաքի արամագրութիւնը . . .	—
խաղաղ է:	—

Խմբագիր՝ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչ՝ Մ. ՄԵԼԻՔ-ԱՎԱՄԱՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԻՍԱՍԱՐԳԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վորոնոյի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՌՈՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱԻՍԱՍԱՐԳԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաւոյ-ժութեան և վնասարկան (սիֆիլիս) հիւանդութիւններ:

Կ. Գ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի և նեար-դային:

Գ. Գ. ԲՈՒԳՈՎԱՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երե-խաների և կանանց:

Ի. Ֆ. ՊՐՈՏԱՍՆԵՎԻՉ—11 1/2—12 1/2 ժ. ականջի, կոկորդի, թոքի և կրծքի:

Կիւր-բիշկ ՏՈՒԳՈՎԻՉ—12 1/2—1 ժ. կանանց ց.

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ներքին և երե-խայց:

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ՝

Ա. Գ. ԳՈՒԿՈ—6—7 ժ. Սիֆիլիսի և մէզի ու սեռական օրգանների:

Բ. Ա. ՆԱԻՍԱՍԱՐԳԵԱՆ—7—7 1/2 ժ.

Ի. Ե. ՖԻՆԱՅԻՆՈՒ—7—7 1/2 ականջի, կոկորդի և թոքի ու նեարդային հ. երկուշարթի, չորեքշար-թի և ուրբայի:

Ա. Գ. ԳՈՒԿՈ քիմիական և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է անում մէզի, խիւի, ա-րեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 կ.: Համախորհրդի (Կոստիլովի) դ օպերացիայի համար առանձին: Հիւանդանոցում ընդունվում են և ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՅ ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՑ:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ բժշկապետ ՆԱԻՍԱՍԱՐԳԵԱՆ: (№ 72)

Խնդրվում է հայ հեղինակներին, թարգ-մանիչներին և առհասարակ ցանկացողնե-րին, որ բարեհաճեն իրանց հեղինակու-թիւնները, թարգմանութիւնները և ու-նեցած գրքերը մի-մի կամ մի քանի օրի-նակ նուիրել ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ՊԱՆՈՒԹԻՑ-ՆԵՐԻ:

ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐԻՆ

Ցանկացողները պէտք է ուղարկեն այս հասցեով. Mr N. Karapetian, 439, P. O. Rox. WORCESTER, MASS, E. U. d'AMERIQUE. 2—10

ԱՐԱՍՏՈՒՄԱՆՈՒՄ

ՐԷՍՏՈՐԱՆ “ԿԱԿԱՉ”

Կահաւորած սենեակներ: Եւրոպական և ասիական խոհանոց: Ստանում է կովկասեան լրագիրներ: Սենեակները յարմարեցրած թե անհատների և թե գերդաստնով բնակու-թեան: Գները ամենաշափաւոր: Ամառանոց Ղասապեանի, № 14: (№ 60) 3—4

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ԲՈՒՆՈՎԻ ՄՈՑ

Վաճառվում են ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ լուսանկար պատկերները.

- 1) Մեծագիրը, պատից կախելու, ճանապարհա-ժախտով հանդերձ—3 րուրի:
- 2) Կարիկէտային, ճանապարհաժախտով—40 կ.: Ցանկացողները պէտք է գիմեն այս հասցեով. Тифлис. Фотография Роинава, на Эриванской площади. Կարիկէ է ստանալ և վերադրել վճարով (наложн. платеж). (№ 51) 6—10

ԱՐԻՍՏՈՒՄԱՆՈՒՄ

ՌՈՒՍԵՐԷՆԻՑ-ՀԱՅԵՐԷՆ

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

Ա. հատորի գինն է 3 ր.
Բ. հատորինը 4 ր.
Վաճառվում է թիգրէկէի գրավաճառ-նոցում, Գոյովինսկի պրոսպեկտ: Գրավաճառներին 10% զիջումն: (№ 58) 4—10

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Չ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

ՏԱՍՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթու-թիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են ատեստատներ:

Առևտրական առարկայք սրանք են՝ 1) Առևտրական հետախոյնութիւն, 2) Առևտ-րական թուղթաւորութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկա-յին), 4) Թուղթաւորութիւն համարիչի վրա, 5) Առևտրական թղթաւորութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) գեղարվութիւն, վատ ձեռքի ուղղելը:

Ուսումը սկսվելու է հոկտեմբերի 1-ից: Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 15-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սոյալակում, Ալեքսանդր Գրիգորովի տանը, № 9, Սերգիեւսկայա և Նազարեւայա փողոցների անկիւնում: Ծրարէրը և կանոնները կարելի է ստանալ ձրիապէս եղբ. Մովսիսովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են՝ Тифлисе, С. П. Мануэляну.

№ 62

2—32

Վրաստանի և Իմերէթի վիճակային կոնսիստորիայի ատենի մէջ նշանակված է ա-ճուրդ սոյն ամի յունիսի 8-ին, առանց կրկնաձուրդի, վարձով տալու համար էջմիաձնա-պատկան մի կրպակ Բազաղխանում և մի տուն՝ 3-րդ քաղաքամասում, Մուխրանսկի փո-ղոցի վրա:

Անդամ կոնսիստորիայի՝ Համազասպ վարդապետ

3—3

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՐՕՍՍԻԱ“

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՑԱԾ 1881 թ.

Ս. Պետերբուրգում, Большая Морская, № 37.

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՀԵՍԻ ԳՐԱՄԱԳՆՈՒԹԻՒՆԵՐ 20,500,000 ՐՈՒԲԼԻ
Ընկերութեան տոկոսաբեր թղթերը պահվում են պետական բանկում:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՈՆՈՒՄ Է՝

ԿԵՍԵՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

այսինքն գրամագրութիւնների և եկամուտների, ապահովելու ընտանիքը կամ սեփական ծերութիւնը, բաժինը աղջիկների համար, թոշակները տղաների համար և այլն, առանձին յաճաէտ պայմաններով և ապահովագրողների մասնակցութեամբ ընկե-րութեան օգուտներին:

1894 թ. յունիսի 1-ին «Րոսսիա» ընկերութեան մէջ ապահովագրված էին 28,246 անձներ 75,621,010 ռուբլի գրամագրվով:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԴԺԲԱՎԴ ԴԵՊԵՐԵԻՑ

Թէ առանձին անձինքների, նոյնպէս և համագումար ապահովագրութիւններ գոր-ծարաններում ծառայողների և բանուորների,—պակասեցնելով ապահովագրական վը-ճարները՝ դիվիդենդի փոխարէն:

ՀՐԳԵՀԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ամեն տեսակ չարժական և անշարժ կալուածքների (չինութիւնների, մեքենաների, ապրանքների, կահկարասիքի և այլն):

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

գետային, դաճաքային և ծովային. ապահովագրութիւն նաւերի:

Ապահովագրութեան մասին յայտարարութիւնները ընդունվում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղոր-ում են վարչութեանը Ս. Պետերբուրգում (Боль-шая Морская, սեփական տուն, № 37), Կովկասեան շրջանի համար ընկերութեան վարչութեան մէջ:

ԹԻՖԼԻՍԻՄ. Սերգիեւսկայա փ. տ. № 6. և բոլոր գործակալութիւններում կայսրութեան բոլոր քաղաքներում:

Ապահովագրական տոմսակներ՝ ճանապարհորդներին ապահովագրելու համար դժբաղդ դէպքերից՝ երկաթուղիներով և չղեկատարով ճանապարհորդութեան ժա-մանակ տրվում են նոյնպէս երկաթուղիների կայարաններում և չղեկատարին նա-ւանագիտներում:

(№ 42) 11—15

ՌԻՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՈՆ

Տ Է Ր-ՑԱԿՈՎԱԿԵԱՆԻ

Ընդունում է երթևեկ, կիսաթոշակաւոր և թոշակաւոր աշակերտներ: Պատրաստում է կապիթանական գիմնազիայի, թէպէական ուսումնարանի, կադէտների կորպուսի և այլ միջ-նակարգ ուսումնարանների համար:

Թիֆլիս, Գանսիսկայա փողոց, № 11, սեփական տուն:

(№ 35)

(Եր. և չ.)

20—25